

Kansalaisosallistuminen palvelujärjestelmissä

Muutoksen tuulia maaseudulla 25.5.2011

Aila-Leena Matthies

Jyväskylän yliopisto

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Arvopohja ja palvelujen haasteet

- Nykyiset suunnat: Suuruuden ekonomia, kilpailuttaminen, asiantuntijavaltaisuus (professionalismi)
- Näiden tasapainottajana ja täydentäjänä tarvitaan ”neljäs tie” = kansalaislähtöisyys (partisipatorismi) ja yhteisötalous
- Palvelujen kilpailuttamisessa sosiaalisesti kestävän kehityksen kriteerit mukaan (mm. kokonaisvaltaisuus, paikallistalous, työntekijöiden ja asiakkaiden osallistuminen päätöksentekoon)
- Tilaaja-tuottajamallin katvealueet tilkittävä paikallisyhteisöjen kustannusneutraaleilla toimintamalleilla (esim. ennaltaehkäisevät ja yhteisölliset toimet, pienet palvelutarpeet, harvaanasutut alueet)
- Ammatillisuuden uusi oikeutus ja syventäminen tasavertaisella kumppanuudella kansalaisten kanssa (kokemustieto, vertaistuki, maallikko- ja paikallisosaaminen, ryhmä- ja yhteisötyö, verkostotyö)

KAMPA-hanke

Kansalaisosallistuminen ja yhteisöllisyys maaseudun hyvinvointipalveluissa 2009 – 2011 YTR, 2011 – KASTE-ohjelma

- Tieto olemassaolevasta kansalaisosallistumisesta KAMPA-mallivihkoon (jaettavissa ja netissä)
- Kartoitus 8 kiinnostuneella alueella osallistavalla toimintatutkimuksella (avoimet kansalaisfoorumit, kysely, viranomaispalaverit):
 - Kehittämistarpeet?
 - Ideat, voimavarat, valmius?

Mihin kansalaisosallistumisen tarpeet, ideat ja valmius kohdistuvat

- **Palvelujen hallinnan demokratisoiminen:** säännöllinen vuorovaikutus, kunta-kyläkierrokset, yhteinen neuvonpito paikallistasolla, alueneuvostot ja –budjetit
- **Osallistuminen palvelujen tuottamiseen (co-production)** osallistuminen tarvekartoitukseen, suunnitteluun, kehittämiseen; yksittäiset lähipalvelut tai alueelliset kokonaisuudet sopimus pohjaisesti kyläyhdistykseltä, osuuskunnilta, paikallisilta public-private -verkostoilta
- **Kansalaislähtöinen läpikulkeva toiminta-ajatus** ja arvopohja koko palvelujärjestelmässä: osaamisen parantaminen, asiakkaan omaehtoisuus; valmiit kaavat vs. Ihmisen, elämäntilanteiden ja elinympäristön ainutkertaisuus

Globaali taso: sosiaalipoliittinen yhteisöllisen kansalaisuuden murros (Cornwall ja Gaventa)

- Taistelu tasavertaisesta sosiaalisten oikeuksien toteutumisesta (alue)erilaisuudesta huolimatta (social rights in diversity: vrt. arvot)
- Käytännöllinen toimijuus palveluissa (agency: vrt. yhteistuotanto)
- Vastuullisuus ja selonteko julkisrahoitteisissa palveluissa (accountability: vrt. demokratia)

KAMPA -hanke

MINNE TÄTÄ
HYVINVOINTIPALVELUIDEN
KÄRRYÄ OIKEIN VIEDÄÄN?

TULTIIN PORUKKALLA
SIIHEN TULOKSEEN, ETTÄ
PARAS TARTTUA ITSE
OHJAUSPYÖRÄÄN.

